

Kaj vse pišejo o učiteljstvu, šoli, prosveti in JUU

— I »Naša šola in naše učiteljstvo« je naslov članka v »Domoljubu« od 21. febr., ki pravi med drugim: »Enako je s šolo, šola je božji dar«, je rekel Slomšek. In mi pravimo tudi. Če ima pa ljudi kvariti, je pa spet dejal Slomšek, je pa bolje, da je ni. In mi pravimo ravno takol Izobrazba je lepa reč — toda dandanes se precenjuje, dočim se poštenje, značaj, čednost podcenjujejo. Učen mora biti — to je načelo sedanje šole — živi pa lahko, kakor hoče! Mar ni res tako; da je res, bomo še dokazali. In to je napačno načelo. Ne enkrat, ampak stokrat napačno! In te stokratne resnice bi si mi ne upali povedati — samo da nas kak nadutež ne bo imel za »nazadnjake«?

Ali menite, da vsi tisti veliki ljudje tam po svetu, ki ves svet v tako gorje spravljajo, kakršnega zdaj pred seboj gledamo, niso dosti »izobraženi«? Pa zakaj jim služi njih izobrazba? Samo za to, da več hudega naredijo. Ne izobrazbe, ampak vzgoje jim manjka. Ali ni stokrat boljši preprosti ruski mušič, ki brati ne zna, kakor pa komunistični voditelji, ki so nad ves ruski narod tako gorje pripravili in toliko ljudi pomorili. Tu vidite, kaj napravi izobrazba brez srca in brez vestil. Sodobna liberalna šola je v temelju napačna. Njene sadove vidimo v splošni sedanjosti pokvarjenosti, razuzdanosti in podivjanosti na svetu. Mi smo se s to šolo veliko preveč sprijaznili; veliko premalo ugovarjamo, da z njo nismo zadovoljni, da taka izobrazba brez zadostne vzgoje za našo mladino ni!

Toda šola sama na sebi je mrtva stvar, življenje ji daje — učitelj. Kakšni so ti, to si je treba pogledati!

— I Po »Slovincu« od 20. febr. posnemamo resolucijo društva Krščanska šola, ki je bila donešena nedavno na občnem zboru tega društva:

»Vsak otrok je božja last in odkupljen s krvjo Kristusovo. Njegov končni namen je

onstranski, večna sreča v Bogu. Zato se mora krščansko ljudstvo zavedati, da mora biti vsaka vzgoja, kakor doma tako v šoli, verska. Ker pa naša šola ni verska, zato je krščansko ljudstvo, ki šolo vzdržuje, upravičeno in dolžno tako dolgo zahtevati versko šolo, dokler je ne doseže. KKK pozivlja katoliško ljudstvo, naj na zakonit način zahteva sledeče:

Ljudstvo mora po starših, po svoji Cerkvi in po svojih narodnih zastopnikih imeti v šolstvu prvo in glavno besedo.

Vse naše šole morajo biti katoliške; zasebne enakopravne državnim šolam.

V naših šolah:

a) mora biti verouk najvažnejši predmet; b) vsa šolska vzgoja mora biti v duhu katoliške vere;

c) naše otroke morajo poučevati katoliški učitelji in to le učitelji, ki dajejo otrokom s svojim življenjem dober zgled; učitelje, ki niso katoliške vere, in učitelje, ki ne izpolnjujejo verskih dolžnosti in s svojim življenjem na otroke kvarno vplivajo, katoliško ljudstvo odločno odklanja.

— I »Ženska volilna pravica« je naslov igri, ki jo je spisal naš tovariš Božidar Horvat, šol. upravitelj v Zgornji Sv. Kungoti. Da je s to igro dosegel lep uspeh, priča tudi poročilo v »Večerniku« od 8. febr., ki med drugim pravi: Podružnica CMD pri Zg. Sv. Kungoti je vpriporila na pustno nedeljo veseligr »Ženska volilna pravica«, ki jo je spisal domači šolski upravitelj g. Horvat. Številni udeleženci so prišli dobobra na svoj račun. Avtor, gospod šolski upravitelj Horvat, ki je sam tudi igral, je moral pred občinstvo in učitelje g. Židanek mu je v imenu igralске družine v znak priznanja in zahvale izročil lep venec.

— I Uvodnik »Grešni kozel« iz zadnje številke »Učiteljskega tovariša« citira »Jutro« od 27. februarja.

teljskih otrok«, Franciščanska ulica 6/I. od 1. do 16. marca med 15. in 16. uro.

Načelnik: Pavel Lavrič.

— g Učiteljskemu domu v Mariboru je daroval neimenovan tovariš v spomin dragemu učitelju in tovarišu Antonu Hrenu 100 din. Prav iskrena zahvala! — M. Kožuh, blagajnik.

— g Učiteljska gospodarska in kreditna zadruga v Celju. Pretekli teden je imela naslova zadruga svoj občni zbor. Iz poročila, ki smo ga prejeli, vidimo, da je zadruga zdrav zavod in ima vse predpogoje za razvoj v denarni zavod, ki bi mogel popolnoma zadostiti vsem denarnim potrebam učiteljstva v bivšem štajerskem delu Slovenije. Ves čas je dajala zadruga učiteljstvu posojila, ki so znašala 506.325 din. Iz tega je razvidno, kako važno socialno delo je izvrševala in se tako pokazala kot neobhodno potrebna učiteljska ustanova. Zadruga je štela ob koncu leta 216 zadrugnikov s 1932 deleži. Hranilne vloge se obrestujejo po 4—5 %, posojila pa po 8 %. V času svojega obstanka si je stekla zadruga neprecenljive zasluge za okrepitev in osamosvojitve učiteljskega stanu. Ker pa se je do danes že gmotno opomogla, bo v bodočnosti nudila članstvu tem večjo oporo.

Učiteljski pravnik

STANARINA

UČITELJIC POROČENIH Z NEUČITELJI

— § Vprašanje: E. in drugih. — Ali ima učiteljica, poročena z neučiteljem, še vedno pravico do stanarine, oziroma naravnega stanovanja? — Odgovor: Po znani razsodbi drž. sveta ima še pravico do stanarine in kuriva, če ne živi skupaj z možem; le vprašanje je, kdaj in na kakšen način se bo ta izplačevala! Sekcija je poslala na pristojno oblastvo tozadevno vlogo in ko dobi odgovor, ga priobčimo. Do priobčitve omenjenega odgovora oblasti pa prosimo tovarišice, da naj ne pošiljajo tozadevnih vprašanj na uredništvo »Učit. tovariša« niti na sekcijo. Sekcija bo vsa potrebna pojasnila in navodila objavljala in pošiljala sreskim učiteljskim društvom.

Naša gospodarska organizacija

ZADRUŽNIKOM UČIT. SAMOPOMOČI
V LJUBLJANI

V januarju 1940. nismo imeli nobenega smrtnega primera. V februarju 1940. so umrli:

519. Trost Fran st., Ljubljana. 520. Potočnik Lea, Ljubljana. 521. Sojer Matej, Kratoča — Kočevje. 522. Pogačnik Franjica, Dobrava.

Članski prispevek znaša: za samske zadrugnike 21 din, za dva člana 41 din, za tri člana 61 din, itd.

Za december 1939. smo imeli 6 smrtnih primerov in upravnino za leto 1940., skupaj za enega člana 41 din, za dva 81 din, itd. — Zadruga uprava je razposlala obračune in opomine za vse zaostanke. Poravnajte jih v marcu 1940.!

Letošnja redna skupščina (občni zbor) bo 10. marca 1940. v Novem mestu. Zadrugniki iz Novega mesta, bližnje in daljnje okolice, udeležite se te skupščine v velikem številu!

ZADRUŽNA UPRAVA US.

VABILO

na VIII. redni občni zbor »Samopomoči učiteljskih otrok«, r. z. z. o. z. v Ljubljani, ki se bo vršil v nedeljo, 17. marca, ob 9. uri v tajništvu JUU v Ljubljani, Franciščanska ul. 6.

Dnevni red:

1. Potrditev rač. zaključka za l. 1939.
2. Čitanje revizijskega poročila.
3. Samostojni predlogi.
4. Slučajnosti.

Opomba: Ako ta občni zbor ne bi bil sklepčen, bo čez pol ure drug občni zbor, ki bo sklepal ne glede na število zastopanih članov. Računski zaključek je razpoložen zadrugnikom na vpogled v sobi »Samopomoči uč.

Stanovska organizacija JUU

Vabila

— JUU — SRESKO DRUŠTVO ŠKOFJA LOKA bo zborovalo v soboto, dne 9. marca, s pričetkom ob 8. uri na deški ljudski šoli v Škofji Loki. Poleg poročil društvenih funkcionarjev in razgovora o vseh perečih stanovskih zadevah, je na dnevnem redu tudi predavanje tovarišice gospe Andreje Grumove, ki bo govorila o ženi in državljanski vzgoji. Pričakujemo polnoštevilno in točno udeležbo. Tovariško pozdravljamo. — Odbor.

— JUU — SRESKO DRUŠTVO V KOČEVJU bo zborovalo v soboto, 9. marca, ob 9. uri v Kočevju. Predaval bo znani pedagoški delavec, šolski nadzornik g. Ernest Vrane o temi: Učni načrt in učiteljevo razredno delo. Aktualno predavanje naj bi privabilo na zborovanje vse članstvo, tudi ono ob železnici. — Odbor.

— JUU — SRESKO UČIT. DRUŠTVO V KOZJEM sporoča, da bo redno zborovanje v soboto, dne 9. marca t. l., ob 10. uri v ljudski šoli v Kozjem s sledečim dnevnim redom: 1. Poročilo o položaju v organizaciji. 2. »Opa-

da se seje sigurno udeležijo. — Tovarišice in tovariše prosimo, da povabite še nečlane na zborovanje. Z ozirom na zanimivo predavanje prosimo, da se zborovanja udeležite polnoštevilno. Po zborovanju bo seja odseka učitelje.

— JUU — SRESKO DRUŠTVO LJUBLJANA - OKOLICA, VZHODNI DEL bo zborovalo v soboto, dne 9. marca 1940., ob 9. uri v dvorani Grill Room hotela »Slon« v Ljubljani. Dnevni red: 1. Situacijsko poročilo. 2. Dopisi. 3. Vprašalna skrinjica. 4. Jože Zorn: Mladinski pevski zbori (referat in nastop »Račkih škrančkov«). 4. Predlogi in slučajnosti. — Tovariši in tovarišice! Odhod iz Maribora z vlakom ob 8.37. Prijavite upravitelju šole v Račah obede. — Odbor.

— JUU — SRESKO DRUŠTVO MARIBOR — DESNI BREG bo zborovalo dne 9. marca 1940. ob pol deseti uri na ljudski šoli v Račah. Dnevni red: 1. Situacijsko poročilo in dopisi. 2. Vprašalna skrinjica. 3. Jože Zorn: Mladinski pevski zbori (referat in nastop »Račkih škrančkov«). 4. Predlogi in slučajnosti. — Tovariši in tovarišice! Odhod iz Maribora z vlakom ob 8.37. Prijavite upravitelju šole v Račah obede. — Odbor.

Poročila

— JUU — SRESKO DRUŠTVO NOVO MESTO je zborovalo dne 10. februarja t. l. v Novem mestu. Navzočih je bilo kljub zelo slabemu vremenu 56 članov, t. j. 58 %.

Po običajni otvoritvi je tov. predsednik poročal o poteku in uspehu akcije za zvišanje naših prejemkov in prečital dopis ministra prosvete, ki je nekak odgovor na njemu predloženo spomenico. Nato je prečital predloge za fin. zakon in se pri nekaterih nekoliko dalje zadržal.

Tajnik je podal vsebino važnejših dopisov, tov. blagajničarka pa je poročala o stanju blagajne, ki je še vedno nevzdržna, tako da je nemogoče, da bi društvo redno izvrševalo svoje finančne obveznosti napram sekciji. Apelirala je na članstvo, da naj redno plačuje članarino in predlagala, da naj na vsaki šoli učiteljstvo določi nekoga izmed sebe, ki bo vsak mesec pobiral članarino in jo pošiljal društvu. Zaostankarje je opozorila, da je zadnji čas, da izvrše svojo dolžnost.

Tov. Jos. Jurančič je v svojem predavanju »Vpliv gospodarstva na vzgojo kmečkega človeka« obravnaval najprej zgodovinski razvoj kmečkega gospodarstva od prvotne zadržane oblike do današnjega stanja in pojasnil, kako je vsaka izprememba v lastniškem odnosu vplivala tudi na kmetov etični odnos do zemlje ter na moralno trdnost kmetovega značaja. Nato je govoril o današnjem kmečkem gospodarstvu, ki je v izredno težkem položaju in v katerega čedalje bolj vdirajo razni tuji uničujoči vplivi, tako da je pod silo razmer postal tudi kmet nekak špekulant, kateremu ni več najvišje etično vodilo absolutna poštenost, ampak predvsem lastna korist. Neizprosni boj za obstanek je pregnal staro kmečko romantiko in idealizem.

Predavanje in debata, v katero je poseglo več tovarišev in tovarišic, sta pokazala, koliko in kako težkih problemov se pojavlja danes v življenju vasi. Če hoče učitelj vse te probleme do globine zajeti in jih pravilno presoditi ter nato pravilno usmeriti svoje delo med ljudstvom, mora temeljito poznati kmetov položaj in njegovo miselnost ter znati najti vzroke njegovih zablod, ki dostikrat koreninijo v preteklosti. Zato mora razširiti svoje obzorje s študijem objektivne zgodovine, sociologije in ekonomije. Posebno skrb pa mora vsakdo izmed nas posvetiti študiju kraja, v katerem službuje, pri čemer mu bodo vzpodbudno in kot svetovalke služile predvsem knjige naših tovarišev, ki so se v veliko resnostjo posvetili delu za narod, kot n. pr. Jurančičeva knjiga »Iz šole za narod«, Doberškova »Vpliv socialnih razmer na razvoj otroka na Prevaljah«, Möderndorferjeva »Slovenska vas na Dolenjskem« in druge, pa tudi vse številke »Prosvete«, ki izhajajo kot priloga »Učit. tovariša«.

Tov. Spindler je pozval tov. pripravnike, naj mu čimprej pošljejo izpolnjene anketne pole o položaju pripravnikov, ker jih je do sedaj prejel komaj od dveh tovarišic. Nato je priporočil še publikacije »Pedagoškega tiska«, čemur se je članstvo odzvalo takoj s številnimi naročili.

Perpar V., tajnik.

— JUU — SRESKO DRUŠTVO LJUBLJANA - ZAH. DEL je imelo svoje četrto zborovanje 10. t. m. v Trgovskem domu. Prisotnih je bilo 74 članov, t. j. 74 %.

Tovariš predsednik je posebno pozdravil dva novostopivša člana. Tajnika je podala poročilo o zadnjem zborovanju. Odposlan je bil sekciji predlog tov. Zdešarjeve, da naj banska uprava med počitnicami razpiše gospodinjске tečaje za učiteljice, da bodo potem mogle poučevati na gospodinjških šolah in tečajih.

Na zadnji seji je bilo sklenjeno, da se na merodajna mesta odpošljejo brzojavke in spomenice za zvišanje naših prejemkov. Od predsednika vlade smo prejeli zahvalo in obljubo, da se bo naši želji skoro ugodilo.

Podrobno se je obravnaval dopis: Predlogi k fin. zakonu za 1940.-41. Marsikak pred-

log se ponavlja že več let in bil bi že čas, da se realizira; kakor učiteljska stalnost na službenih mestih, izenačenje plač poročenih učiteljic z ostalimi uradniki — kajti, za enako delo nam pripada in zahtevamo enako plačilo, — avtomatska napredovanja v skupine, nagrade obmejnimi učiteljem itd., itd., še mnogo točk in upravičenih želja.

Sledilo je predavanje dr. Franta Misa, v katerem je poudarjal in dokazoval, da je moralno in fizično močna družina temelj zdrave in močne države. Predavanje je trajalo nad eno uro.

Tov. blagajničarka poroča, da je blagajna v redu in da je s plačevanjem članarine zadovoljna.

Prihodnje zborovanje bo marca. Program sestavimo na seji uprave, ki bo 18. t. m.

Vrhovec S., preds. Zupančičeva N., tajnica.

— JUU — SRESKO DRUŠTVO V CELJU je zborovalo 10. februarja ob udeležbi 154 članstva. Tov. predsednik je pozdravil 7 novih članov in izrekel najboljše želje odhajajoči ge. Svetinovi. Po govoru se je članstvo poklonilo spominu preminulega Franja Krajnc, velike učiteljske osebnosti, čigar ime in delo je povezano z uspešno borbo slovenskega življava za Celje v težki dobi. Počastilo je tudi spomin tovariša Jožeta Terčaka.

Sledilo je obširno poročilo o akcijah nameščenskih organizacij za izboljšanje našega nevdržnega materialnega položaja ter je bilo prečitano zagotovilo skorajšnje ugodne rešitve, poslano društvu iz kabineta predsedništva ministrskega sveta. Poročilo o ustanovitvi Zveze hrvatskih učiteljskih društev in o razlogih zanjo je sledila obširnejša debata. K vprašanju, nastopajočim v zvezi z notranjo državno preureditvijo, je društvo že na svojem oktobrskem zborovanju zavzelo primerno stališče glede na bodoči ustroj naše stanovske organizacije.

Tov. Pogačnik je orisal potrebo čim večje aktivizacije članstva po naslednjih smernicah: 1. v sodelovanju na društvenih zborovanjih, to je z razpravljanjem o stanovskih zadevah in s kritičnim gledanjem dajati odboru in sekciji napotkov in nasvetov k delu; 2. v sodelovanju in podpiranju učiteljskih gospodarskih in socialnih ustanov; 3. ustanovitev odsekov in sodelovanje v njih, ki so v tesni zvezi s šolo in narodom; vsak član dela in je pri tem odseku; 4. sodelovanje pri učiteljskih kulturnih ustanovah, zlasti podpiranje našega tiska; 5. odločno zastopanje koristi in interesov celotnega stanu povsod v javnosti, zlasti v političnih organizacijah.

Članstvo je sprejelo na znanje pravilno stališče organizacije v vprašanju učit. pripravnikov - šolskih upraviteljev na šolah s starejšim učiteljstvom, glede razmerja med JUU in organizacijo šolskih nadzornikov in glede prisilne nabave plinskih mask učiteljstva. Tovariš Gerlanc je navajal predloge, ki jih je JUU predložilo v upoštevanje pri sestavljanju novega finančnega zakona in je pri tem zlasti naglašal kot nujnost, da se omogoči skupna zveza organizacij državnih nameščencev.

Strokovna učiteljica ga. Angela Vodetova iz Ljubljane je predavala o »Socialnem položaju žene in učiteljice ter njemom odnosu do sredine, v kateri živi in dela«. Pokazala je, kako je socialni položaj žene v družbi odvisen od socialnega položaja skupine, kateri pripada, pa tudi na različnost položaja spolov v isti skupini, zlasti po političnih pravicah in rodniškem pravu. Upravičenost ženske enakopravnosti je izvajala predvsem iz njenega izenačenja z možem v dolžnostih, ki nastopajo najočividneje v težkih vojnih dobah. Posebej je obravnavala položaj učiteljice, ki naj s svojim delom dokazuje, da je enakopravnosti vredna. Opisala je pogoje za uspešnost njenega dela v občestvu žena na vasi. Zlasti se je pomudila ob njenih nalogah v izpostavljenem obmejnem ozemlju Slovenije. Z vso resnobo, prepričljivo in iskreno podano predavanje je doseglo poln uspeh, kar je dokazala tudi koristna debata.

Društvo je izvedlo še svojo posebno zimsko pomožno akcijo, namenjeno mladini šole pri Novi cerkvi v Halozah, ki je bila obdarovana z raznimi oblačili in živili v vrednosti nad 6000 din. O njenem uspehu je poročala tov. ga. Ivanka Zupančičeva, ki je prečitala tudi nekaj lepih zahvalnih pisem haloških otrok.

Društvena vprašalna skrinjica je vsebovala tri vprašanja. Ob njih se je članstvo izreklo za zopetno uvedbo naziva »razred«, kakor ta še vedno obstoji na vseh drugih naših šolah, namesto uvajane »oddelka« in »oddelenja«. Članstvo v Slovenski šolski matici naj bo svobodno. V društvu naj se osnuje pevski oktet, ako so pogoji zanj dani. Društvo bo sodelovalo na velikem učiteljskem zborovanju 20. aprila v Trbovljah.

Roš Fran, preds. Zupanova A., zapisničarica.

UČITELJICA ŽENSKIH ROČNIH DEL

v Beli Krajini želi menjati svoje službeno mesto. V poštev pridejo mesta v II. druginjskem razredu. Odgovor prosí v »Učiteljskem tovarišu« v prihodnji številki.

FABIANI & JURJOVEC

LJUBLJANA, STRITARJEVA ULICA 5

prilporečata veliko izbrlo damskega in moškega blaga, preproge, zastore, odeje, perje, puh itd. Postrežba solidna!